

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Кованої Олени Олегівни
«Технологічні прийоми підвищення якості урожаю та
продуктів переробки сортів і форм винограду нової
селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. ТАЇРОВА»»,

яка представлена на здобуття вченого ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.08 – виноградарство

Актуальність теми дисертаційної роботи та зв'язок з державними науковими програмами. Для отримання високоякісної продукції виноградарства необхідно використовувати якісний посадковий матеріал, враховувати особливості мікрозони вирощування. Проте прагнення отримувати більший прибуток від врожаю при мінімальних затратах праці та ресурсів спонукало розвиток повсюдної індустріалізації і хімізації діяльності агропромислових підприємств, наслідком яких спочатку дійсно став зростання виробництва, проте згодом - його стрімке зниження через виснаженості і забрудненості ґрунту.

В Україні останні роки активно проводять дослідження в галузі органічного землеробства та роблять перші кроки на шляху формування системи наукового обґрунтування розвитку органічного сектору сільськогосподарської галузі країни, відпрацювання технологій органічного виробництва різноманітної сільськогосподарської продукції.

Сорт винограду, терруар, технології формують унікальний винний «портрет» тієї чи іншої країни. Використання автохтонних штамів винних дріжджів може суттєво розкрити сортові особливості аромату та смаку винограду в готовому продукті.

Дисертант у своїй роботі вирішує одразу два питання: якість винограду, екологічність його вирощування та якість вин отриманих у результаті переробки нових сортів винограду.

Робота входила до низки наукових завдань Національного наукового центру «Інститут виноградарства і виноробства ім. В.Є. Таїрова» 21.00.04.08.П «Розробити технології червоних столових вин із сортів винограду нової селекції» (ДР 0119U000123, 2019 – 2020 рр), 21.00.04.03.П - Розробка системи критеріїв якісного складу сировини як основи вдосконалення технологій виробництва столових вин (№ ДР 0116U001174, 2016 — 2018 рр.) та 21.00.04.01.Ф - Дослідження молекулярно-генетичного поліморфізму винних дріжджів *Saccharomyces cerevisiae* як складової селекції та технології виробництва вин (№ ДР 0116U 00117, 2016 — 2020 рр.), що підтверджує її актуальність.

Основні положення дисертації опубліковані у 17 наукових працях, у тому числі: у монографії , 2-х статтях у фахових виданнях, затверджених Міністерством освіти і науки України, 3 статтях у міжнародних наукових журналах, та 5 тез доповідей та матеріалів конференцій, 1 – патент України на корисну модель, 5 – інші публікації, що відображують наукові результати.

Наукова новизна результатів, одержаних дисертантом. Наукова новизна отриманих результатів полягає у встановленні позитивного впливу препарату ЕМ-агро на продуктивність технічних сортів винограду, сусла та виноматеріалів; покращені органолептичні показники вин використовуючи автохтонні дріжджі.

Дисертантом було *вперше*:

- встановлено позитивний вплив обробки винограду препаратами ефективних мікроорганізмів на агробіологічні показники та показники продуктивності винограду сортів та форм винограду нової селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова»;

- виявлено позитивний вплив обробки винограду протягом вегетації препаратами ефективних мікроорганізмів на кондиції врожаю та фізико-хімічні показники сусла із сортів та форм винограду нової селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова»;

- експериментально доведено, що використання обробки виноградних рослин препаратами ефективних мікроорганізмів позитивно впливає на фізико-хімічні та органолептичні показники виноматеріалів червоних сортів та форм винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова»

- *удосконалено*

- технологічні прийоми вирощування винограду нових сортів селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова» на принципах органічного виноградарства;
 - технологічний прийом отримання сухих червоних вин із використанням автохтонних штамів винних дріжджів;

- подальшого розвитку набули* положення щодо:

- доцільності використання препаратів ефективних мікроорганізмів на багаторічних культурах як чинника покращення кількісних та якісних показників винограду;
 - перспективності використання автохтонних штамів винних дріжджів з метою формування профілю локальних вин України.

Практичне значення одержаних результатів.

Дисертантом рекомендовано проведення у період вегетації триразової обробки препаратом ЕМ-агро виноградних насаджень, що сприяє збільшенню кількості грон на кущ, підвищенню середньої маси грона та врожайності сортів та форм нової селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова», а також поліпшенню якості

продуктів переробки зазначених сортів та форм у відношенні до фізико-хімічних та органолептичних показників продуктів переробки.

З метою покращення фізико-хімічних, біохімічних та органолептичних показників продуктів переробки винограду (сухих червоних вин) рекомендовано використання автохтонних штамів винних дріжджів.

Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових положень, висновків і рекомендацій. Автором було використано польові (агробіологічні), лабораторні (фізико-хімічні) та аналітичні методи досліджень, що характеризують результати роботи як достовірні.

Мова та стиль роботи. Дисертація повністю відображає проблему, гіпотезу, завдання та саме дослідження. Прослідковується ланцюгова взаємодія всіх етапів дослідження. Робота написана сучасною українською мовою з використанням наукової термінології сфери дослідження.

Відповідність автореферату.

Структурно автореферат складається із загальної характеристики роботи, основного змісту, висновків, списку опублікованих автором праць за темою дисертації анотацій українською, російською й англійською мовами та повністю розкриває сутність дисертаційної роботи. Оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідає вимогам державних стандартів і МОН України.

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, 5-ти розділів основної частини (122 стор.), загальних висновків, рекомендацій виробництву, списку використаних джерел (175 найменувань, з них 152 – латиницею) та 3-х додатків. Загальний обсяг дисертації складає 173 сторінки комп'ютерного тексту. Основний текст ілюстрований 12-ма таблицями та 19-ма малюнками (з них 5 фотознімків).

В огляді літературних джерел за темою дослідження автором достатньо повно розкриті наявні підходи та наукові результати, пов'язані з якісними показниками сорту винограду, мікробними препаратами в системі органічного сільського господарства, використання автохтонних дріжджів для отримання якісних вин.

Розв'язання поставлених завдань стало можливим в ході застосування релевантного методичного апарату і раціональної організації процесу дослідження, що достатньо ясно обґрунтовано в розділі

У розділі 3 Вплив препарату ЕМ-агро на агробіологічні показники, показники урожайності та якості сортів та форм нової селекції із темним забарвленням ягоди розкрито результати проведення обробок виноградних насаджень розчином препарату ЕМ-агро протягом вегетаційного періоду, а саме:

- вплив ЕМ-агро на агробіологічні показники технічних сортів нової селекції,

- вплив досліджуваних біопрепаратів на агробіологічні показники,
- на показники врожайності дослідних сортів, на механічний склад виноградного грона,
- на фізико-хімічні показники сула досліджуваних сортів винограду.

Розділ 4. Вплив препарату ЕМ-агро та автохтонних штамів винних дріжджів на фізико-хімічні та органолептичні показники сухих червоних вин розкриває результати вивчення впливу автохтонних штамів винних дріжджів на якісні показники вин:

- фізико-хімічні (показники зрілості винограду, співвідношення органічних кислот, фенольних речовин, барвних речовин).
- органолептичні показники

Розділ 5. Економічна ефективність застосування препарату ЕМ-агро полягає у отриманні приросту врожаю досліджуваних сортів винограду та підвищенні рентабельності.

Наступним у роботі викладено **висновки**, які добре сформульовані та відображають результати роботи дисертанта.

У додатках наведено результати по роках, акти впровадження.

Зауваження та дискусійні положення:

1. У розділі 1 надмірно деталізовано окремі аспекти сортового впливу та впливу винних дріжджів на виноград та виноградне вино, оскільки автор у своїй роботі аналізує лише частину цих впливів.

2. У розділі 2 є нерівномірність в обсязі опису основних методик, застосованих автором. Деякі їх аспекти описані надто детально, деякі лише згадуються.

3. У розділі 3 за аналізу впливу ЕМ-препарату на агробіологічні показники сортів та форм нової селекції автор не пояснює причину значної різниці між сортами за рядом показників, від практичної відсутності такої реакції до значного підвищення значень показників

4. Те ж саме стосується і нерівномірності зміни показників врожайності під впливом препарату ЕМ-агро. Виникає питання, чи є цей факт проявом сортової специфічності чи помилковим, внаслідок недосконалої постановки досліджу?

5. Розділ 4 надає аналіз даних щодо впливу штамів винних дріжджів на фізико-хімічні показники винограду та вина. Виникає питання, як підбиралася вибірка штамів: за походженням, попередньою оцінкою чи на підставі інших критеріїв?

6. У розділі 5 аналіз економічної ефективності наданий дуже стисло, хоча табличні дані надають можливість такого аналізу.

Втім зазначені вище питання та зауваження до роботи не знижують загального позитивного враження та її науково-практичної цінності.

У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності, робота є самостійно виконаною та завершеною науковою працею автора, яка має традиційну для такого виду робіт структуру з дотриманням відповідних вимог. Наведені положення в дисертації характеризуються науковою новизною, а висновки та рекомендації мають теоретичну цінність і практичне значення.

Дисертаційна робота Кованої Олени Олегівни «Технологічні прийоми підвищення якості урожаю та продуктів переробки сортів і форм винограду нової селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук зі спеціальності 06.01.08, є самостійною і завершеною науковою працею

Враховуючи актуальність та практичну значимість дисертації Кованої Олени Олегівни вважаю, що представлена до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.374.01 в Національному науковому центрі «Інститут виноградарства і виноробства імені В. Є. Таїрова» дисертаційна робота відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів...», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.08.2013 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її автор Кована Олена Олегівна заслуговує присудження ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.08 – виноградарство.

Офіційний опонент:

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри технології вина
і сенсорного аналізу,
доцент Одеської Національної Академії
харчових технологій

Н.В. Каменева

Підпис Каменевої Н.В.
засвідчую

Вчений секретар ОНАХТ,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент
07.04.2021 р.

Ю.С. Федченко